

i Østfold og Oslo som har uttalt sin glede over å få briketter som en velkommen tilvekst til brenselforsyningen. I disse valutaknappe tider kan man vel si at alle monner drar, og tørre, fine briketter blir sikkert etterspurt også i kommende sesong. Ja, erfaringen fra 1947 tyder på at selv en tidoblet produksjon ville funnet avtakere uten vanskelighet.

Man kan ikke avslutte denne beretning om A/S Torvbrikett uten å bringe bedriftens arbeidere deres velfortjente ros. Selskapet har vært i den heldige stilling at det har hatt folk som har gått opp i sitt arbeid med en interesse og iver som det er sjelden å finne maken til. De fleste av arbeiderne har vært ansatt ved anlegget siden begynnelsen. De kjenner det nå ut og inn. De er fagfolk i ordets beste betydning. De er selvhjulpne og oppfinnsomme. Som følge derav utføres ikke alene reparasjoner, men også nyanskaffelser ved selskapets lille verksted. Når nå det nye lagerhus bygges, er det fabrikkens folk som hogger tømmeret i skogen, det er også dens egne folk som skjærer det opp til bjelker og bord og endelig oppfører bygningen på den tidligere planerte tomt.

SEMSFOSSEN TORVSTRØFABRIKK 50 ÅR.

Et kort oversyn over virksomheten i tiden 1897—1947.

Semsfossen torvstrøfabrikk, Kvam i Nord-Trøndelag, kunne i fjor feire sitt 50-års jubileum. I dette høve er det ved O. H. L a n g h a m m e r utarbeidet en melding om bedriftens virksomhet i tiden 1897—1947.

En innså tidlig at en bedre oppbevaring av den naturlige gjødsel, og spesielt oppsamling av den flytende gjødsel, var en viktig oppgave for jordbruket. Mosetorvens evne til å suge opp og beholde vann og gassarter var tidlig kjent, men det var først i 1890-årene en her i landet gjorde de første forsøk med fabrikkmessig produksjon av torvstrø.

Den 24. februar 1895 holdt en forberedende komite for Semsfossen torvstrøfabrikk sitt første møte, og den 26. mars samme år ble det holdt fellesmøte av de tegnede aksjonærer. Det ble da av forskjellige grunner vedtatt å utsette saken. Men på tross av de vansker som forelå, bl. a. at den landbruksingeniør som ble nyttet som teknisk rådgiver, viste lite interesse og frarådet foretagendet, ble saken fortsatt bearbeidet og nytt fellesmøte holdt den 24. februar 1886. Byggekomite ble nå valgt, og det ble besluttet å avholde «lisitasjon» på det nødvendige anlegg. Fabrikken skulle bygges på S k e i s m y r e n e og drives med elektrisk kraft fra eget verk i Semsfossen. Den 20. april 1897 holdtes konstituerende møte i selskapet, hvor styre og revisorer ble valgt. Som arbeidsformann for bedriften ble ansatt O l e P. S k e i.

Semsfossen torvstrøfabrikk var nå et faktum. Det var den første torvstrøfabrikk i Nord-Trøndelag og en av de første i landet. Det var

tegnet i alt 47 aksjer à kr. 100,—, og dertil hadde Henrik V a n d e r - å s og O. H. L a n g h a m m e r stilt seg som personlige garantister for et lån på inntil kr. 3.000,—. Den nødvendige kapital var dermed sikret.

Semsfossen torvstrøfabrikk har såvidt en kjenner til, vært i drift hvert eneste år siden starten. Først ble fabrikkens som nevnt ovenfor, drevet med eget elektrisk kraftanlegg, men i 1909 var dette kraftanlegg så falleferdig, at det ble besluttet å kjøpe lokomobil til driften. Senere har en gått over til elektrisk drift igjen.

Den 8. desember 1936 brente fabrikkbygningen på Skeismyra ned. På fellesmøte den 1. mai 1939 ble det besluttet å bygge ny fabrikkbygning på en annen myr (S e m s m y r a), som var leid fra 1912. De årene bedriften var uten fabrikk ble det solgt en del torv som hel klomp.

I sitt oversyn gir O. H. Langhammer en oversikt over prisene pr. balle i 50-års perioden. Prisene på torvstrø har vært sterkt varierende som pristilhøvene for øvrig, med topper i 1920-årene og nå etter siste verdenskrig, og med svært lave priser før forrige verdenskrig og i 1930-årene. Den høyeste pris hadde en i 1919 med kr. 5,— pr. balle og lavmålene ble nådd i 1901 og 1935 med henholdsvis kr. 1,25 og kr. 1,70 pr. balle. Utbytte på aksjene er år om annet delt ut, dels som gratis torv og dels som presenter av aksjenes pålydende. Videre har aksjonærene år om annet fått kjøpe torv til reduserte priser.

Selskapet disponerer nå et myrareal på ca. 600 dekar og har fabrikk med en presse drevet med 15 hk. elektrisk motor. Normalproduksjonen er ifølge oppgavene til myrselskapet ca. 2.000 baller årlig.

På landbruksutstillingen i Trondheim i 1902 tildeltes Semsfossen torvstrøfabrikk sølvmedalje for torvstrø.

En har her et bevis for at pågangsmot og optimisme gir gode resultater, sjøl om vanskene enkelte ganger synes store. Denne bedrift har sikkert også sin andel i et godt resultat av jordbruket i omegnen.

Idet vi gratulerer Semsfossen torvstrøfabrikk med det gode resultat i de 50 år, ønsker vi hell og lykke med driften i framtiden.

O. L.

DOPPLERITT ELLER TORVBEKOL.

Av forsøksassistent S. Røyset.

Under brenntorvstikking her på forsøksgarden Fureneset i Askvoll våren 1942, fann eg ca. 1,5—2 m nedi torvmyra ein uregelmessig klump av ei brunsvart, homogen geleaktig masse. Massa vart funne i holromet under ei gamal fururot som hadde rotgreinene ned mot leirgrunnen i botnen av myra.